Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

11. juuni 2020*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Raamotsus 2004/757/JSK – Miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta – Artikli 2 lõike 1 punkt c – Artikli 4 lõike 2 punkt a – Mõiste „suured uimastikogused“ – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Võrdne kohtlemine – Artiklid 20 ja 21 – Kuritegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõte – Artikkel 49

Kohtuasjas C-634/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Rejonowy w Słupsku (Słupski rajoonikohus, Poola) 20. juuni 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 11. oktoobril 2018, kriminaalasjas järgmise isiku suhtes:

JI,

menetluses osalesid:

Prokuratura Rejonowa w Słupsku,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud M. Safjan, L. Bay Larsen ja C. Toader,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: osakonna juhataja M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 2. oktoobri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Prokuratura Rejonowa w Słupsku, esindajad: P. Nierebiński, K. Nowicki ja A. Klawitter,

– Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, J. Sawicka ja S. Żyrek,

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vláčil ja A. Kasalická,

– Hispaania valitsus, esindaja: M. J. García-Valdecasas Dorrego, hiljem M. J. Ruiz Sánchez,

– Madalmaade valitsus, esindajad: M. Bulterman ja J. Langer,

* Kohtumenetluse keel: poola.

– Rootsi valitsus, esindajad: H. Eklinder, A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev ja J. Lundberg,

– Euroopa Komisjon, esindajad: A. Szmytkowska ja S. Grünheid,

olles 22. jaanuari 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsuse 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta (ELT 2004, L 335, lk 8), artikli 4 lõike 2 punkti a koostoimes selle raamotsuse artikli 2 lõike 1 punktiga c ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikleid 20, 21 ja 49.

2 Taotlus on esitatud JI suhtes algatatud kriminaalmenetluses seoses märkimisväärses koguses narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku valdamisega.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Raamotsuse 2004/757 põhjendused 3 ja 4 on sõnastatud järgmiselt:

„(3) Uimastite ja nende lähteainete ebaseadusliku kaubitsemise kuriteokoosseisu kohta on vaja võtta vastu miinimumeeskirjad, mis võimaldaks liidu tasandil ühist lähenemisviisi sellise kaubitsemise vastu võitlemisel.

(4) Subsidiaarsuspõhimõtte kohaselt peaks Euroopa Liidu tegevus keskenduma kõige tõsisematele narkokuritegude liikidele. Käesoleva raamotsuse reguleerimisalast on välja jäetud teatavat liiki isikliku tarbimisega seotud juhud, mille kohta [Euroopa Liidu N]õukogu ei anna liikmesriikidele suuniseid, kuidas neid oma siseriiklikus õiguses reguleerida.“

4 Raamotsuse artikkel 2 „Uimastite ja nende lähteainete kaubitsemisega seotud kuriteod“ sätestab:

„1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et järgmised tahtlikult toime pandud õiguspäratud teod on karistatavad:

a) uimastite tootmine, valmistamine, ekstraheerimine, ettevalmistamine, pakkumine, müügiks pakkumine, turustamine, müük, kättetoimetamine mis tahes tingimustel, vahendamine, edasisaatmine, transiit, vedu, import või eksport;

[…]

c) uimastite hoidmine või ostmine, pidades silmas üht punktis a loetletud tegevustest;

[…]

2. Käesolev raamotsus ei hõlma lõikes 1 kirjeldatud tegevust, kui selle toimepanijad on seda teinud eranditult isiklikuks tarbimiseks vastavalt siseriiklikes õigusaktides sätestatule.“

5 Raamotsuse artikkel 4 „Sanktsioonid“ näeb ette:

„1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 2 ja 3 määratletud kuriteo eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada artiklis 2 nimetatud kuritegude eest karistamine kriminaalkorras vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 1–3 aastat.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada artikli 2 lõike 1 punktides a, b ja c nimetatud kuritegude eest karistamine kriminaalkorras vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 5–10 aastat, järgmistel juhtudel:

a) kuritegu hõlmab suuri uimastikoguseid;

[…]“.

Poola õigus

6 29. juuli 2005. aasta narkomaaniavastase võitluse seaduse (ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii; *Dz. U.*2005, nr 179, jrk nr 1485) artikli 62 lõike 1 kohaselt karistatakse narkootiliste või psühhotroopsete ainete valdamise eest kuni kolmeaastase vangistusega.

7 Narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõige 2 näeb ette, et kui narkootiliste või psühhotroopsete ainete valdamise esemeks on märkimisväärne kogus narkootilisi või psühhotroopseid aineid, karistatakse teo toimepanijat ühe- kuni kümneaastase vangistusega.

Menetlus põhikohtuasjas ja eelotsuse küsimused

8 Prokuratura Rejonowa w Słupsku (Słupski rajooniprokuratuur, Poola) algatas JI suhtes eelotsusetaotluse esitanud kohtus Sąd Rejonowy w Słupsku (Słupski rajoonikohus, Poola) kriminaalmenetluse, süüdistades teda muu hulgas selles, et tema valduses oli 7. novembril 2016 märkimisväärne kogus narkootilisi ja psühhotroopseid aineid, mis on kuritegu narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõike 2 tähenduses.

9 Eelotsusetaotlusest nähtub, et need ained olid JI valduses isikliku tarbimise eesmärgil.

10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et raamotsuses 2004/757 ei ole määratletud selle artikli 4 lõike 2 punktis a kasutatud mõistet „suured uimastikogused“.

11 Ta täpsustab, et raamotsus 2004/757 võeti üle narkomaaniavastase võitluse seadusega, sealhulgas selle artikli 62 lõikega 2, mis näeb ette, et märkimisväärse koguse narkootiliste või psühhotroopsete ainete valdamise eest karistatakse ühe- kuni kümneaastase vangistusega.

12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siiski, et ka see säte ei määratle mõistet „narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärne kogus“, millega on riigisisesesse õigusesse üle võetud raamotsuse 2004/757 artikli 4 lõike 2 punktis a toodud mõiste „suured uimastikogused“. Ta täpsustab, et riigisiseses kohtupraktikas on välja töötatud rida kriteeriume, tuvastamaks, kas kuriteo toimepanija valduses olevate narkootiliste või psühhotroopsete ainete kogus on hõlmatud narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõikes 2 toodud mõistega. See mõiste on siiski jätkuvalt ebatäpne ning riigisisesed kohtud tõlgendavad seda igal üksikjuhul eraldi.

13 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleneb sellest, et isikuid, kelle valduses on võrreldav kogus narkootilisi või psühhotroopseid aineid, võidakse kohelda erinevalt, sõltuvalt sellest, kuidas asja menetlev kohus seda mõistet tõlgendab; see aga võib rikkuda seaduse ees võrdsuse põhimõtet. Ta rõhutab samuti, et kuna raamotsuses 2004/757 ei ole määratletud selle artikli 4 lõike 2 punktis a kasutatud mõistet „suured uimastikogused“, jääb liikmesriikidele selle mõiste rakendamisel oluline kaalutlusruum, mis võib kaasa tuua selle, et Euroopa Liidu kodanikke koheldakse erinevalt olenevalt sellest, millises liikmesriigis nad süüteo toime panevad.

14 Lisaks kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus selles, kas narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõige 2 on kooskõlas kuritegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõttega, mis on tagatud 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikliga 7.

15 Neil asjaoludel otsustas Sąd Rejonowy w Słupsku (Słupski rajoonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas liidu õigusnormi, mis on sätestatud [raamotsuse 2004/757] artikli 4 lõike 2 punktis a, tuleb koostoimes artikli 2 lõike 1 punktiga c mõista nii, et see õigusnorm ei takista liikmesriigi kohut tõlgendamast mõistet „märkimisväärne uimastikogus“ juhtumipõhiselt antava individuaalse hinnangu raames, ilma et selle hinnangu andmisel oleks vaja kohaldada objektiivseid kriteeriume – eelkõige ei ole nõutud selle tuvastamine, et kuriteo toimepanija valdab uimasteid raamotsuse artikli 4 lõike 2 punktis a nimetatud tegude toimepanemiseks ehk uimastite tootmiseks, pakkumiseks, müügiks pakkumiseks, turustamiseks, vahendamiseks, kättetoimetamiseks mis tahes tingimustel?

2. Kas kohtuliku kaitse vahendid, mis on vajalikud raamotsuses 2004/757, eelkõige selle artikli 4 lõike 2 punktis a koostoimes artikli 2 lõike 1 punktiga c sisalduvate liidu õigusnormide tõhususe ja tulemuslikkuse tagamiseks ulatuses, milles [narkomaaniavastase võitluse seaduses] ei ole täpselt määratletud mõistet „märkimisväärne uimastikogus“ ja see küsimus on jäetud konkreetses kohtuasjas otsuseid tegevate kohtunike otsustada nn kohtunike kaalutlusõiguse raames, on piisavad, et tagada Poola kodanikele tõhus kaitse, mis tuleneb liidu õigusnormidest, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta?

3. Kas liikmesriigi õigusnorm, mis sisaldub narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõikes 2, on kooskõlas liidu õigusega, eelkõige õigusnormiga, mis sisaldub [raamotsuse 2004/757] artikli 4 lõike 2 punktis a, kui seda lugeda koos artikli 2 lõike 1 punktiga c, ja kui jah, siis kas Poola riigisiseste kohtute kasutusele võetud psühhotroopsete ja narkootiliste ainete märkimisväärse koguse mõiste tõlgendus ei ole vastuolus liidu õigusnormiga, mis sätestab, et karmimalt karistatakse isikuid, kes on toime pannud kuriteo, mis seisneb suure uimastikoguse valdamises eesmärgiga panna toime tegusid, mis on loetletud [raamotsuse 2004/757] artikli 2 lõike 1 punktis c?

4. Kas võib asuda seisukohale, et narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõige 2, millega kehtestatakse karmim kriminaalkaristus teo eest, mis seisneb psühhotroopsete või narkootiliste ainete valdamises koguses, mis on märkimisväärne kogus Poola riigisiseste kohtute kasutusele võetud tõlgenduse kohaselt, ei ole vastuolus võrdsuse põhimõttega ja diskrimineerimiskeelu põhimõttega ([EIÕK] artikkel 14, [harta] artiklid 20 ja 21 koostoimes ELL artikli 6 lõikega 1)?“

Euroopa Kohtu pädevus

16 Esimesena väidab Słupski rajooniprokuratuur, et Euroopa Kohtul puudub pädevus käesolevat eelotsusetaotlust menetleda, sest eelotsusetaotluse esitanud kohtu eelotsuse küsimuste eesmärk ei ole liidu õiguse tõlgendamine Euroopa Kohtu poolt, vaid nendega soovitakse, et Euroopa Kohus tõlgendaks riigisisese õiguse sätet, nimelt narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõiget 2, ning otsustaks, kas see säte on raamotsusega 2004/757 kooskõlas.

17 Sellega seoses tuleb tõdeda, et mõnedes oma küsimustes palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul otsustada, kas narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõige 2 on liidu õigusega kooskõlas.

18 Kuid kuigi Euroopa Kohtul puudub ELTL artikli 267 kohase menetluse raames õigus hinnata riigisiseste õigusnormide kooskõla liidu õigusega ning tõlgendada riigisiseseid õigus- ja haldusnorme, on siiski Euroopa Kohtu pädevuses esitada eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võimaldavad tal oma menetluses oleva kohtuasja lahendamisel hinnata nimetatud normide kooskõla liidu õigusega (18. septembri 2019. aasta kohtuotsus VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

19 Seega tuleb Euroopa Kohtul käesolevas asjas piirduda liidu õiguse sätete analüüsiga, andes neile tõlgenduse, mis oleks tarvilik eelotsusetaotluse esitanud kohtule, kelle ülesanne on omakorda hinnata liikmesriigi õigusnormide kooskõla liidu õigusega, et lahendada tema menetluses olev kohtuasi (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Europa Way ja Persidera, C-560/15, EU:C:2017:593, punkt 36).

20 Niisiis tuleb esitatud küsimuste sõnastust ja eelotsusetaotluse põhjendusi arvestades mõista neid küsimusi nii, et need puudutavad raamotsuse 2004/757 artikli 2 lõike 1 punkti c ja artikli 4 lõike 2 punkti a ning harta artiklite 20, 21 ja 49 tõlgendamist, ning seetõttu tuleb Słupski rajooniprokuratuuri esitatud pädevuse puudumise vastuväide tagasi lükata.

21 Teisena on Słupski rajooniprokuratuur, Poola, Hispaania ja Rootsi valitsus ning Euroopa Komisjon arvamusel, et esitatud küsimustele ei ole vaja vastata, kuna JI olukord jääb raamotsuse 2004/757 kohaldamisalast välja. Nende sõnul nähtub eelotsusetaotlusest, et JI-d süüdistatakse üksnes uimastite valdamises isikliku tarbimise eesmärgil, mis on raamotsuse 2004/757 artikli 2 lõike 2 kohaselt tegevus, mis ei kuulu selle raamotsuse kohaldamisalasse.

22 Raamotsuse 2004/757 artikli 2 lõike 2 järgi ei hõlma raamotsus uimastite hoidmist, kui seda tehakse eranditult isiklikuks tarbimiseks vastavalt riigisisestes õigusaktides sätestatule.

23 Käesolevas asjas ilmneb eelotsusetaotlusest esiteks, et JI-d süüdistatakse märkimisväärses koguses narkootiliste ja psühhotroopsete ainete valdamises, mis on narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõikes 2 sätestatud kuritegu, ning teiseks, et JI valdas neid aineid isikliku tarbimise eesmärgil. Selline olukord ei kuulu seega raamotsuse 2004/757 kohaldamisalasse.

24 Sellega seoses tuleb aga märkida, et Euroopa Kohus on korduvalt tunnistanud ennast pädevaks lahendama liidu õigusnorme puudutavaid eelotsusetaotlusi olukorras, kus põhikohtuasja asjaolud on küll väljaspool nende õigusnormide kohaldamisala ja kuuluvad seetõttu üksnes liikmesriikide pädevusse, kuid kus need liidu õigusnormid on riigisisese õigusega muudetud kohaldatavaks seeläbi, et riigisisene õigus on viidanud nende sisule (12. juuli 2012. aasta kohtuotsus SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika).

25 Euroopa Kohus on seejuures eelkõige rõhutanud, et juhul, kui riigisiseses õiguses järgitakse puhtalt riigisiseste olukordade reguleerimisel liidu õiguses sätestatut, selleks et vältida näiteks oma kodanike diskrimineerimist või võimalikke konkurentsimoonutusi või et tagada võrreldavates olukordades ühetaolise menetluse kohaldamine, siis on olemas kindel huvi selle vastu, et lahknevate tõlgenduste

vältimiseks tulevikus tõlgendataks liidu õiguse sätteid ja mõisteid ühetaoliselt, olenemata sellest, millistel asjaoludel neid kohaldatakse (12. juuli 2012. aasta kohtuotsus SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, punkt 87 ja seal viidatud kohtupraktika).

26 Niisiis on liidu õiguse kohaldamisalasse mittekuuluvates olukordades liidu õigusnormide tõlgendamine Euroopa Kohtu poolt põhjendatud, kui riigisisene õigus on muutnud liidu õigusnormid sellistes olukordades vahetult ja tingimusteta kohaldatavaks, et tagada ühesugune kohtlemine nendes olukordades ja liidu õiguse kohaldamisalasse kuuluvates olukordades (18. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et raamotsus 2004/757 võeti Poola õigusesse üle narkomaaniavastase võitluse seadusega. Täpsemalt ilmneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest ja Poola valitsuse täpsustustest Euroopa Kohtu istungil, et selle seaduse artikli 62 lõikega 2 võeti riigisisesesse õigusesse üle raamotsuse artikli 2 lõike 1 punkt a ja mõiste „suured uimastikogused“, mis sisaldub raamotsuse artikli 4 lõike 2 punktis a.

28 Słupski rajooniprokuratuur ja Poola valitsus selgitasid Euroopa Kohtu kohtuistungil, et narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõikes 2 on karistatavaks tunnistatud igasugune narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärses koguses valdamine, olenemata sellest, kas neid aineid vallatakse isiklikuks tarbimiseks või muudel eesmärkidel, st eelkõige mõneks raamotsuse 2004/757 artikli 2 lõike 1 punktis a loetletud tegevuseks.

29 Kuna raskendav asjaolu, mis seisneb raamotsuse 2004/757 artikli 4 lõike 2 punkti a tähenduses „suurte uimastikoguste“ valdamises, on narkomaaniavastase võitluse seaduse kaudu kohaldatav raamotsuse kohaldamisalast välja jäävate tegude ehk ainult isiklikuks tarbimiseks uimastite valdamise suhtes, siis on olemas kindel huvi anda sellele liidu õiguse sättele ühetaoline tõlgendus.

30 Neil asjaoludel on Euroopa Kohus pädev eelotsuse küsimustele vastama.

Eelotsuse küsimuste analüüs

31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, sisuliselt selgitada, kas raamotsuse 2004/757 artikli 4 lõike 2 punkti a koostoimes selle raamotsuse artikli 2 lõike 1 punktiga c ning harta artikleid 20, 21 ja 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus, kui liikmesriik kvalifitseerib narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärses koguses valdamise nii isiklikuks tarbimiseks kui uimastitega kaubitsemise eesmärgil kuriteoks, jättes seejuures mõiste „narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärne kogus“ tõlgenduse riigisisestele kohtutele juhtumipõhiseks hindamiseks.

32 Sellega seoses tuleb märkida, et raamotsus 2004/757 võeti vastu eelkõige ELL artikli 31 lõike 1 punkti e alusel, mis nägi eeskätt ette, et kriminaalasjades hõlmavad õigusalase koostöö ühismeetmed järkjärgulist meetmete võtmist, selleks et kehtestada miinimumeeskirjad kuriteokoosseisu tunnuste ja karistuste suhtes uimastikaubanduse valdkonnas.

33 Lisaks tuleneb raamotsuse 2004/757 põhjendusest 3, et sellega kehtestatakse uimastite ja nende lähteainetega ebaseadusliku kaubitsemise valdkonnas kuriteokoosseisu ja kohaldatavate sanktsioonide kohta miinimumeeskirjad, mille eesmärk on määrata kindlaks liidu tasandil ühine lähenemisviis sellise kaubitsemise vastu võitlemisel.

34 Eelkõige tuleneb raamotsuse 2004/757 artikli 2 lõike 1 punktidest a ja c ning artikli 4 lõikest 1, et uimastite valdamine tootmise, valmistamise, ekstraheerimise, ettevalmistamise, pakkumise, müügiks pakkumise, turustamise, müümise, kättetoimetamise mis tahes tingimustel, vahendamise, edasisaatmise, transiidi, veo, impordi või ekspordi eesmärgil tuleb kvalifitseerida kuritoeks, mille eest karistatakse vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 1–3 aastat.

35 Peale selle tuleneb kõnealuse raamotsuse artikli 4 lõike 2 punktist a, et kui see kuritegu hõlmab „suuri uimastikoguseid“, peavad liikmesriigid selle kuriteo eest karistama vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 5–10 aastat.

36 Kuid esiteks, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 22, jätab raamotsuse 2004/757 artikli 2 lõige 2 selle raamotsuse kohaldamisalast välja muu hulgas uimastite valdamise üksnes isiklikuks tarbimiseks vastavalt riigisisestes õigusaktides sätestatule. Teiseks on raamotsuse 2004/757 põhjenduses 4 märgitud, et raamotsuse kohaldamisalast on välja jäetud teatavat liiki isikliku tarbimisega seotud juhud, mille kohta nõukogu ei anna liikmesriikidele suuniseid, kuidas neid oma riigisiseses õiguses reguleerida.

37 Sellest tuleneb, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 47 nentis, et liikmesriikidel on siiski vabadus käsitada suurtes kogustes uimastite valdamist isikliku tarbimise eesmärgil kui raskendavatel asjaoludel toime pandud kuritegu.

38 Kuid käesoleva kohtuotsuse punktidest 12–14 ilmneb, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas seaduse ees võrdsuse põhimõtet, diskrimineerimiskeelu põhimõtet ning kuritegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõtet, mis on talletatud harta artiklites 20, 21 ja 49, tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui liikmesriigi seadusandja ei ole mõistet „narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärne kogus“ – mida on kasutatud narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõikes 2, millega võetakse riigisisesesse õigusesse üle raamotsuse 2004/757 artikli 4 lõike 2 punktis a toodud mõiste „suured uimastikogused“ – lähemalt määratlenud, vaid seda tõlgendavad liikmesriigi kohtud juhtumipõhiselt.

39 Sellega seoses tuleb märkida, et raamotsused on saavutatavat tulemust silmas pidades liikmesriikidele siduvad, kuid jätavad vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele (vt selle kohta 24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, punkt 69).

40 Selles kontekstis tuleb nentida, et raamotsuse 2004/757 artikli 2 lõike 1 punktid a ja c ning artikli 4 lõike 2 punkt a panevad liikmesriikidele üksnes kohustuse karistada kaubitsemisega seoses uimastite valdamise eest – kui valdamine puudutab „suuri uimastikoguseid“ – vangistusega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 5–10 aastat.

41 Kuid esiteks ei sisalda see raamotsus ühtegi selle artikli 4 lõike 2 punktis a toodud mõiste „suured uimastikogused“ määratlust. Teiseks, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 32 ja 33, on kõnealune raamotsus vaid minimaalse ühtlustamise vahend. Järelikult on liikmesriikidel selle mõiste rakendamisel enda riigisiseses õiguses ulatuslik kaalutlusruum.

42 Samas peavad liikmesriigid harta artikli 51 lõike 1 kohaselt liidu õiguse rakendamisel austama hartaga tagatud põhiõigusi, sealhulgas neid, mida on käsitletud harta artiklites 20, 21 ja 49 (vt selle kohta 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punktid 17 ja 18).

43 Sellega seoses tuleb esimesena meelde tuletada, et harta artiklites 20 ja 21 sätestatud seaduse ees võrdsuse põhimõte ja diskrimineerimiskeelu põhimõte nõuavad, et võrreldavaid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (3. mai 2007. aasta kohtuotsus Advocaten voor de Wereld, C-303/05, EU:C:2007:261, punkt 56).

44 Käesoleval juhul tuleb esiteks tõdeda, et nähes ette, et narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärse koguse valdamise eest karistatakse ühe- kuni kümneaastase vangistusega, ei näe narkomaaniavastase võitluse seaduse artikli 62 lõige 2 ette selle kuriteo võimalike toimepanijate erinevat kohtlemist.

45 Teiseks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 62, ei kujuta asjaolu, et liikmesriigi kohtutel on riigisisese õigusnormi tõlgendamisel ja kohaldamisel teatav kaalutlusruum, endast iseenesest harta artiklite 20 ja 21 rikkumist.

46 Lõpuks, kolmandaks tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktidest 32 ja 33, et raamotsusega 2004/757 on kehtestatud üksnes miinimumeeskirjad, mis puudutavad kuriteokoosseise ja kohaldatavaid sanktsioone uimastite ja nende lähteainetega ebaseadusliku kaubitsemise valdkonnas. Sellest tuleneb, et erinevuste olemasolu kõnealuse raamotsuse rakendusmeetmete vahel erinevates riigisisestes õiguskordades ei saa pidada diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumiseks (vt analoogia alusel 3. mai 2007. aasta kohtuotsus Advocaten voor de Wereld, C-303/05, EU:C:2007:261, punktid 59 ja 60).

47 Mis puudutab teisena harta artikli 49 lõikes 1 sisalduvat kuritegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõtet, siis tuleb märkida, et see põhimõte on eelkõige talletatud EIÕK artikli 7 lõikes 1 (vt selle kohta 5. detsembri 2017. aasta kohtuotsus M.A.S. ja M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 53). Harta artikli 52 lõike 3 kohaselt on harta artikliga 49 tagatud õigusel sama tähendus ja ulatus, kui EIÕKga tagatud õigusel.

48 Selle põhimõtte kohaselt peavad kriminaalõiguse sätted vastama teatavatele kättesaadavuse ja ettenähtavuse nõuetele nii süütegude määratluse kui ka karistuste kindlaksmääramise osas (5. detsembri 2017. aasta kohtuotsus M.A.S. ja M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Sellest tuleneb, et seadus peab selgelt määratlema süüteod ja nende eest määratavad karistused. See tingimus on täidetud, kui õigussubjekt saab asjaomase sätte sõnastusest ja vajaduse korral kohtute poolt sellele antud tõlgenduse abil aru, milline tegevus või tegevusetus toob kaasa kriminaalvastutuse (vt selle kohta 3. juuni 2008. aasta kohtuotsus Intertanko jt, C-308/06, EU:C:2008:312, punkt 71, ning 5. detsembri 2017. aasta kohtuotsus M.A.S. ja M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, punkt 56).

50 Lisaks ei saa kohaldatava õiguse täpsuse põhimõtet tõlgendada nii, et see keelab kriminaalvastutust käsitlevate sätete järkjärgulise selgemaks muutmise kohtu antavate tõlgenduste abil, tingimusel et need tõlgendused on mõistlikult ettenähtavad (28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 167 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Järelikult tuleb kuritegude ja karistuste seaduses sätestatuse põhimõtet tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriik näeb „märkimisväärse koguse narkootiliste ja psühhotroopsete ainete“ valdamise kuriteo eest ette karmimad kriminaalkaristused, jättes seejuures selle mõiste tõlgenduse liikmesriigi kohtutele juhtumipõhiselt hinnata, tingimusel et see hindamine vastab ettenähtavuse nõuetele, mida on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktides 48–50.

52 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et raamotsuse 2004/757 artikli 4 lõike 2 punkti a koostoimes selle raamotsuse artikli 2 lõike 1 punktiga c ning harta artikleid 20, 21 ja 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus, kui liikmesriik kvalifitseerib narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärses koguses valdamise nii isiklikuks tarbimiseks kui uimastitega kaubitsemise eesmärgil kuriteoks, jättes seejuures mõiste „narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärne kogus“ tõlgenduse riigisisestele kohtutele juhtumipõhiselt hinnata, tingimusel et see tõlgendus on mõistlikult ettenähtav.

Kohtukulud

53 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsuse 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta, artikli 4 lõike 2 punkti a koostoimes selle raamotsuse artikli 2 lõike 1 punktiga c ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 20, 21 ja 49 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus, kui liikmesriik kvalifitseerib narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärses koguses valdamise nii isiklikuks tarbimiseks kui uimastitega kaubitsemise eesmärgil kuriteoks, jättes seejuures mõiste „narkootiliste või psühhotroopsete ainete märkimisväärne kogus“ tõlgenduse riigisisestele kohtutele juhtumipõhiselt hinnata, tingimusel et see tõlgendus on mõistlikult ettenähtav.

Allkirjad